

ČESKO-SLOVENSKÁ SPOLUPRÁCE PARTNERSKÝCH SPECIÁLNÍCH ŠKOL

Ivana STAFFOVÁ - Jitka KIRŠNEROVÁ

COOPERATION OF THE CZECH AND SLOVAK SPECIAL SCHOOLS

ABSTRAKT

Speciální škola Boskovice je určena pro žáky se speciálně vzdělávacími potřebami. Navštěvují ji děti se zdravotním postižením a sociálním znevýhodněním. Nabízí předškolní, základní a střední vzdělávání na čtyřech pracovištích. Speciální pedagogové uplatňují při výuce individuální přístup, podpůrná opatření, specifické metody a postupy práce, používají speciální rehabilitační, kompenzační a didaktické pomůcky. Pro žáky organizují mimoškolní aktivity a zapojují je do školních i evropských projektů. Prioritou školy je utváření pozitivního klimatu a otevření se veřejnosti. Škola navázala v roce 2012 partnerství se Spojenou školou internátnou v Levicích, v jejímž rámci realizuje eTwiningové projekty, výměnné pobyty učitelů a žáků i studijní pobyty prostřednictvím Erasmus+. Cílem spolupráce je výměna zkušeností mezi pedagogy, společná tvorba vzdělávacích materiálů, u žáků poznávání nových zvyklostí a tradic, rozvoj jazykových a komunikačních dovedností, zvýšení motivace k učení i efektivitu vyučování, jeho modernizace.

Klíčová slova: spolupráce, speciální škola, mezinárodní projektové partnerství škol

ABSTRACT

Boskovice Special School is taking care of pupils with special educational needs. The school is attended by children with disability problems and socially disadvantaged ones. It offers a pre-school, elementary and secondary education at four of its departments. The teaching is carried out by teachers specially qualified for the work. They use an individual approach to each pupil, various supporting tools, special techniques, suitable rehabilitation methods and compensation and teaching aids. Furthermore, it organizes extra-curricular activities and engage the pupils in the school and various European projects. The school's priority is to create a positive school climate and openness towards the public. In 2012 the school established a partnership with a Boarding School Letovice within which framework is implementing e-Twining projects, exchange of teachers and students and studies abroad via the Erasmus + Project. The aim of the cooperation is to exchange experiences among teachers, creation of new educational materials, introducing students to new customs and traditions, development of language and communication skills, increase motivation for learning and teaching and modernization of the education as a whole.

Key words: cooperation, special school, international project school partnership

Úvod

Mateřská škola, Základní škola a Praktická škola Boskovice, příspěvková organizace, se nachází na Štefánikově ulici 2 v Boskovicích. Je určena pro žáky se speciálně vzdělávacími potřebami v předškolním, základním a středním vzdělávání. Navštěvují ji žáci zdravotně oslabení, ze sociálně znevýhodněného prostředí, s diagnózou autismus, Downův syndrom, s mentálním handicapem, se souběžným postižením více vadami, s poruchami chování. Má 3 odloučená pracoviště: na ulici Otakara Kubína (MŠ při dětském oddělení nemocnice), na ulici Smetanova (MŠ při dětské léčebně pohybových poruch) a na ulici Dukelská (stacionář Betany). Jejím zřizovatelem je Jihomoravský kraj.

Škola má v současné době 86 žáků v 11 třídách, 2 oddělení školní družiny a 1 skupinu internátu. Speciální pedagogové pracují s kvalitními programy intervence, uplatňují individuální přístup, využívají nastavená podpůrná opatření (podpora funkce asistenta pedagoga), specifické metody a postupy práce, vhodné kompenzační a didaktické pomůcky. Zajišťují kvalitní logopedickou péči, arteterapii, muzikoterapii, ergoterapii, bazální stimulaci a metody snoezelenu v multisenzorické místnosti, canisterapii, hiporehabilitaci a rehabilitaci v bazénu s vířivkou. Pro žáky organizují školy v přírodě, ozdravné pobyty, lyžařské výcvikové kurzy, víkendové

pobyty v rámci prevencie patologických javů a prázdninové relaxační pobyty v rámci environmentální výchovy. Zaměřují se na tvořivé aktivity žáků, činnostní a zážitkové učení. Ke zpestření výuky a zvýšení efektivity vyučovacího procesu zapojují pedagogové žáky do školních i evropských projektů „Ovoce do škol“, „Kočí z zahrada“ (ve spolupráci s Klinikou adiktologie 1. lékařské fakulty UK v Praze), „Nemoc – bolest jménem šikana“ (ve spolupráci s ELIM Letovice), „Šetříme elektrickou energií“ aj. V rámci Světového dne vody pořádají exkurzi do čistírny odpadních vod, besedy s odborníky z center environmentálního vzdělávání (Lipka v Brně, Jezírko u Soběšic, Rychta v Krásensku). K přírodovědným a sportovním aktivitám využívají pedagogové areál školní zahrady, parku a dvě venkovní hřiště. Prioritou školy je utváření pozitivního klimatu, prostředí vzájemné důvěry, bezpečí, aktivní spolupráce, uplatňování demokratických principů ve vzájemných vztazích a otevření se veřejnosti.

SPOLUPRÁCE SE SPOJENOU ŠKOLOU INTERNÁTNOU V LEVICÍCH

V roce 2007 byla zahájena první jednání, týkající se partnerství měst Boskovice – Levice. Na ně navázala ve školním roce 2012/2013 v oblasti výchovy, vzdělávání a realizace projektů spolupráce se Spojenou školou internátnou, která se nachází na ulici Z. Nejedlého 41 v Levicích. V jejím rámci byly realizovány: eTwiningový projekt „Slovanské poselství“, projekt „Snoezelen – zahrada poznání“, výměnné pobyty učitelů a žáků, studijní pobyt učitelů (Erasmus +) aj. Spolupráce s partnerskou školou na Slovensku je plánována i do budoucna formou projektové činnosti i vzájemných setkávání žáků a pedagogů v Boskovicích a Levicích.

SLOVANSKÉ POSELSTVÍ (PROJEKT 2012/2013)

Hlavním tématem eTwiningového projektu „Slovanské poselství“, jímž bylo započato partnerství obou speciálních škol, se stala společná národní minulost z období Velké Moravy. Konal se u příležitosti 1150. výročí příchodu slovanských věrozvěstů Cyrila a Metoděje na naše území a jejich odkazu. Projekt byl uskutečněn ve školním roce 2012/2013. Přiblížil žákům dané téma takovou formou, že se mohli aktivně zapojit do jeho zpracování. Žáci vytvářeli učební materiály, využívali různé informační a výukové technologie, rozvíjeli jazykové a komunikační schopnosti, zručnost, spolupráci s mimoškolními institucemi (městskou knihovnou a městským muzeem). Projekt podporoval motivaci k učení a k dalšímu zvyšování efektivity vyučování. Společně zvolené aktivity přispěly ke tvorbě vzdělávacích materiálů (powerpointové prezentace, kresby, pracovní listy) a rozvoji spolupráce s mimoškolními institucemi (formou výstav a exkurzí). Jedním z hlavních výstupů projektu byl nácvik písně Velehrad víry, nazpívaná dvojjazyčně – česky i slovensky – a její interpretace online prostřednictvím videokonference. Tímto způsobem jsme vzájemně několikrát komunikovaly a o pár měsíců později se i osobně setkaly.

Obr. 1 Nácvik písně Velehrad víry

Obr. 2 Presentace projektu na nástěnce

Obr. 3 Vyrábění z keramické hlíny

Obr. 4 U sochy Cyrila a Metoděje v Boskovicích

SNOEZELLEN – ZAHRADA POZNÁNÍ (PROJEKT 2014)

Projekt byl realizován v měsících květen-červen 2014. Tematicky byl věnován Snoezelen zahradě, poskytující neobvyklé selektované smyslové zážitky žákům se speciálními potřebami. Zapojení škol vzdělávající žáky s mentálním postižením různého stupně do mezinárodní spolupráce škol EU prostřednictvím IKT v rámci programu eTwinning se stalo trvalým přínosem pro zvyšování kvality školy. Projekt umožňoval rozvoj jazykových a komunikačních dovedností žáků, včlenění eTwinningu do školních vzdělávacích programů, podporoval motivaci k učení, zvýšení efektivity vyučování a jeho modernizaci. Pedagogové obou škol mohli porovnávat speciálně-pedagogické postupy, uplatňované při práci se žáky se speciálními vzdělávacími potřebami, žáci mohli navzájem komunikovat ve svých mateřských jazycích. Společným zájmem obou škol byla tvorba škály nízkotechnologických produktů a zařízení pro terapii v Snoezelen zahradě. Na jejich tvorbě se podíleli v rámci svých možností i samotní žáci. Šlo o multistimulační prostředky (stimulace jednotlivých smyslů prostřednictvím světelných, zvukových, hmatových a čichových podnětů a vibrací), které probouzely zájem, aktivizovaly, odbourávaly stres, nejistotu a zároveň způsobovaly uvolnění a relaxaci. Žáci s těžkým postižením a

souběžným postižením více vadami získávali základní dovednosti při sbírání a třídění přírodních materiálů, jejich výtvarném přetváření či technickém zpracování. Pedagogové obou škol si vyměňovali zkušenosti, navzájem si předávali poznatky vzhledem k různorodosti charakterů postižení a jejich kombinací. V souvislosti s projektem vzniklo několik hmotných i nehmotných výstupů: prezentace partnerských škol (powerpoint/text/internet aj.); návštěvy výstav/muzeí; školní výstava fotografií; výroba a posílání pozdravů poštou žákům do partnerské školy (jako šíření poselství dobrého slova k MDD); výtvarné práce; práce s textem; zábavné aktivity; příprava pracovních listů, vědomostních úkolů, kvízů na téma léčivých bylin; výroba kompenzačních pomůcek z hlíny a z jiných přírodních materiálů; kulturní vystoupení (šíření kultury); výstava pro rodiče i širší veřejnost. Mladší žáci spolupracovali prostřednictvím manuální/výtvarné tvorby, starší přes e-mail a písemnou korespondenci, školy přes e-mail. Projekt byl rozdělen do 4 etap. První, druhá a třetí etapa prací již byly zrealizovány, zbývá zakončení projektu 4. etapou (vybudování divadelního jeviště a přírodního jezírka).

Obr. 5 Budování pocitové stezky

Obr. 6 Sběrání bylinek

PARTNERSKÁ NÁVŠTĚVA UČITELŮ A ŽÁKŮ Z BOSKOVIC V LEVICÍCH (2. – 4. 6. 2015)

Třídenní družební návštěva zahrnovala množství kulturních a sportovních aktivit, kterých se účastnili učitelé i žáci obou škol. Česká skupina měla možnost si prohlédnout město Levice, navštívit skalní obydlí v Brhlavcích a Bobiho ranč. Nechyběl turnaj v bowlingu a sportovní olympiáda, kde žáci soutěžili v přehazované, minifotbalu a vybraných atletických disciplínách (skok do dálky z místa, hod medicinbalem obouruč, leh-sed za minutu aj.). Kolektivní i individuální sporty přispěly k boji s obezitou a nezdravým životním stylem, ale i k socializaci dětí se zdravotním znevýhodněním a budování přátelství formou mezinárodní spolupráce.

PROJEKT STÍNOVÁNÍ, ERASMUS+ (18. – 23. 10. 2015)

V říjnu se skupina českých pedagogů zúčastnila týdenního stínování v jednotlivých pracovištích levické speciální školy. Cílem stínování byl profesní rozvoj pedagogů prostřednictvím pozorování zavedených metod a postupů práce. Stáž byla zaměřena na způsoby vzdělávání žáků a péči o děti s různým typem a stupněm

postižení, na vybavení školy, pomůcky, speciálně pedagogické metody a postupy práce, jako je arteterapie, nonverbální komunikace, muzikoterapie, prožitková pedagogika, sociální učení, výchovná dramatika aj. V průběhu stáže se mohli všichni účastníci aktivně zapojovat do vyučování a ostatních činností. V odpoledních hodinách připravili hostitelé pro české pedagogy prohlídku města Levice včetně Levického hradu a židovské synagogy, výlet do Banské Štiavnice s prohlídkou města a hradu, exkurzi do arboreta Mlyňany a skalních obydlí v Brhlavcích. Na sportovním poli se česko-slovenské týmy utkaly v bowlingu. Stáž přispěla k naplňování cílů ŠVP školy, neboť vytvářela dostatek příležitostí k získávání nových zkušeností a poznatků, vedla k rozšiřování postupů při osvojování učiva žáky a ve zvýšené míře zajišťovala dostatek příležitostí k získávání potřebných zkušeností pro porozumění odlišnosti jiných kultur a toleranci k minoritním skupinám ve společnosti.

Obr. 7 Stínování (stáž v Levicích)

PARTNERSKÁ NÁVŠTĚVA UČITELŮ A ŽÁKŮ Z LEVIC V BOSKOVICÍCH (31. 5. – 2. 6. 2016)

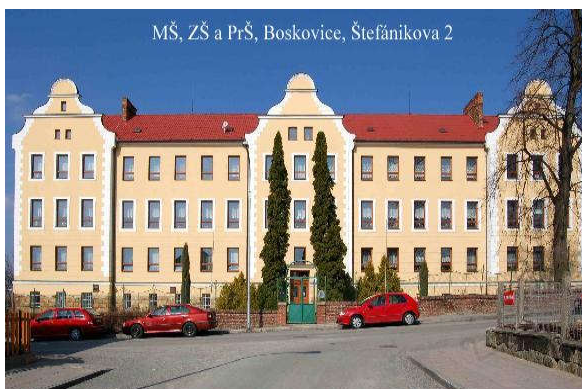
Po slavnostním přivítání si slovenští přátelé prohlédli boskovický zámek a židovské město. Následující den je čekaly sportovní hry smíšených česko-slovenských družstev, v nichž žáci prokázali nejen dobrou fyzickou kondici, ale také vzájemnou pomoc a spolupráci při týmových hrách. Po výstupu na vyhlídkový ochoz radniční věže oslavili všichni žáci Den dětí v podzámecké zahradě, kde pro ně bylo připraveno několik kulturních vystoupení a dětská diskotéka. Třetí pobytový den strávili naši přátelé ve westernovém městečku.

Obr. 8 Sportovní hry v Boskovicích – zahájení

Obr. 9 Sportovní hry

MŠ, ZŠ a PrŠ, Boskovice, Štefánikova 2

Obr. 10 Budova školy

Obr. 11 Diskotéka ke Dni dětí

Žáci navázali během návštěvy pěkná přátelství a dodnes udržují mezi sebou živou korespondenci.

Záver

Speciální škola Boskovice navázala v roce 2012 partnerství se Spojenou školou internátnou v Levicích, v jejímž rámci realizuje eTwiningové projekty, výměnné pobyty učitelů a žáků i studijní pobyty prostřednictvím Erasmus+. Cílem spolupráce je výměna zkušeností mezi pedagogy, společná tvorba vzdělávacích materiálů, u žáků poznávání nových zvyklostí a tradic, rozvoj jazykových a komunikačních dovedností, zvýšení motivace k učení i efektivity vyučování, jeho modernizace.

ADRESY AUTOROV:

Mgr. Ivana STAFFOVÁ

MŠ, ZŠ a PrŠ Boskovice, příspěvková organizace, Štefánikova 1142/2, 680 01 Boskovice, Česká republika
e-mail: zastupkyne.zs.stefanikova@seznam.cz

Mgr. Jitka KIRŠNEROVÁ

MŠ, ZŠ a PrŠ Boskovice, příspěvková organizace, Štefánikova 1142/2, 680 01 Boskovice, Česká republika
e-mail: jkirsner@seznam.cz

RECENZIA TEXTOV V ZBORNÍKU

Recenzované dvomi recenzentmi, členmi vedeckej rady konferencie. Za textovú a jazykovú úpravu príspevku zodpovedajú autori.

REVIEW TEXT IN THE CONFERENCE PROCEEDINGS

Contributions published in proceedings were reviewed by two members of scientific committee of the conference. For text editing and linguistic contribution corresponding authors.